

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven
De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Hierbij ontvangt u onder embargo het rapport 'Kopzorgen van Caribische studenten'. Het betreft een onderzoek naar knelpunten die Caribische studenten ervaren als zij in Nederland (gaan) studeren of in Nederland gestudeerd hebben.

Aanleiding

Ons rapport beschrijft welke belemmeringen Caribische studenten ervaren in de voorbereiding op de studie in Nederland, tijdens de studie zelf en na afloop van hun studie. In de opzet van het onderzoek en in het rapport is gekozen om deze drie fases achtereenvolgens nader te beschrijven. Aanleiding voor het onderzoek waren signalen die mij via verschillende kanalen bereikten van - en over - studenten uit het Caribisch deel van het Koninkrijk die in deze drie fases van het studeren in Nederland verschillende problemen ondervinden.

Onderzoek

Na de opening van ons onderzoek is een vragenlijst uitgezet onder Caribische studenten. In totaal hebben 624 studenten deze vragenlijst volledig ingevuld. Ook is een aantal focusgroepgesprekken met Caribische studenten georganiseerd waarin dieper op de problematiek is ingegaan. Voorts hebben mijn onderzoekers gesprekken gevoerd met het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), de Sociale Verzekeringsbank (SVB), de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG), het Arubahuis, Zorgverzekeringslijn¹, Kences,² Stichting DUWO³, SSH Student Housing, WeConnect⁴, Vereniging Levende Talen Papiaments, HvAnti⁵, Stichting Studiefinanciering Curaçao (SSC), TuranGoeloe⁶, Unified St. Maarten Connection (USC)⁷, Stichting Kompas For Students⁸, drie (hbo-) studenten en een docent van een hogeschool. Er zijn relevante beleidsdocumenten, Kamerstukken en rapporten betrokken en er is een aantal webinars bezocht. Het onderzoek is afgesloten met twee rondetafelgesprekken waarin ik met diverse begeleidende organisaties, (overheids-) instanties en de ombudsmannen van Curaçao resp. St. Maarten onze bevindingen heb besproken. Tot slot zijn zeven studenten geïnterviewd. Hun persoonlijke verhaal is eveneens in onze rapportage opgenomen.

¹ Zorgverzekeringslijn is een initiatief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en is onderdeel van Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen.

² Kences, Kenniscentrum voor studentenhuysvesting.

³ Stichting DUWO is een aanbieder van studentenhuysvesting.

⁴ WeConnect is een educatieve stichting en legt zich toe op de verbinding van culturen, de Nederlandse met de Antilliaanse en Arubaanse cultuur.

⁵ HvAnti is een netwerk en vereniging voor studenten aan de Hogeschool van Amsterdam afkomstig uit Aruba, Curaçao, Bonaire, St. Maarten, Saba of St. Eustatius.

⁶ TuranGoeloe is een organisatie die sinds 2016 internationale studenten begeleidt met het proces van wonen en studeren in Nederland.

⁷ USC is een organisatie die studenten uit St. Maarten begeleidt.

⁸ Stichting Kompas for Students, een initiatief van studenten zelf, verzorgt praktische workshops voor voornamelijk Arubaanse studenten.

Pagina 1

Datum

15 december 2020

Onderwerp

Aanbieding rapport

Ons nummer

202004980

Uw bericht / kenmerk

Bijlage(n)

1

Contactpersoon

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

Uitkomsten onderzoek

Uit ons onderzoek is naar voren gekomen dat Caribische studenten door verschillende oorzaken soms vastlopen tijdens hun studie in Nederland. Hierdoor lopen zij studievertraging op of haken zij zelfs voortijdig af.

Pagina 2

Ons nummer
202004980

Vorbereiding

We zagen dat het al kan misgaan in de voorbereiding. Van de door ons ondervraagde studenten voelde ruim een kwart zich (zeer) slecht voorbereid. Zij kwamen erachter dat de studie niet aan hun verwachtingen voldeed; hadden geen idee wat hen in Nederland te wachten stond; de informatie die zij hadden ontvangen was ontoereikend of te gefragmenteerd of het op afstand regelen van een aantal praktische zaken had problemen opgeleverd, onder meer vanwege het ontbreken van een Burgerservicenummer (BSN) op de eilanden. Ook het vinden van woonruimte bleek veel stress op te leveren bij (aankomende) studenten.

Studeren in Nederland

Verder zagen wij dat er tijdens de studie (financiële) knelpunten kunnen ontstaan, bijvoorbeeld doordat Caribische studenten niet goed op de hoogte zijn van het systeem van belastingen en toeslagen. Heel vaak gaat het mis bij het aanvragen van zorgtoeslag. Omdat Caribische studenten zijn uitgezonderd van de Nederlandse zorgverzekering komen zij niet in aanmerking voor zorgtoeslag. Toch vragen zij, meestal op aanraden van familie of vrienden, een Nederlandse zorgverzekering en bijbehorende zorgtoeslag aan. Als dan later blijkt dat zij hier geen recht op hebben, moeten zij vaak flinke bedragen terugbetalen. Veel Caribische studenten begrijpen niet waarom zij geen recht hebben op een Nederlandse basisverzekering. Zij hebben toch de Nederlandse nationaliteit en wonen toch in Nederland? Het zorgt ervoor dat zij zich soms een tweederangsburger voelen. Het gevoel van buitengesloten te worden, op school en in de samenleving, de taalachterstand en de culturele verschillen leveren sociaal-culturele en psychische problemen op. Deze kunnen leiden tot flinke studievertraging of zelf studie uitval. Studenten missen ondersteuning en begeleiding hierin.

Studieschulden aflossen

Andere financiële problemen zagen wij ontstaan vanwege studieschulden. Bijna de helft van de studenten die momenteel hun studieschulden aflost geeft aan dat dit moeizaam gaat. Van de ondervraagde oud-studenten die zijn teruggekeerd naar de eilanden ervaart zelfs 63% het als (zeer) moeilijk om de studieschuld af te lossen. Studenten uit Curaçao, St. Maarten en Aruba klagen er soms over dat bij het aflossen van de studielening geen rekening wordt gehouden met de lokale (studie)schulden (terwijl dat bij studenten uit Caribisch Nederland wel wordt gedaan). Ook klagen zij erover dat het totaaloverzicht ontbreekt van de studieschulden die uitstaan bij lokale instanties en bij DUO en over het feit dat buiten Europees Nederland niet automatisch een aflossingsbedrag op basis van de draagkracht kan worden berekend.

Aanbevelingen

Ik vind dat Caribische studenten mogen verwachten dat de landen in het Koninkrijk zorgen voor een soepele overgang van het voorbereidend onderwijs op de eilanden naar het vervolgonderwijs in Nederland. Een overgang zonder belemmeringen. De landen en betrokken instanties dienen wat dat betreft aan beide kanten van de oceaan meer en beter samen te werken. Daarom dring ik erop aan dat de landen hier gezamenlijk concrete afspraken over maken teneinde fundamentele verbeteringen in de keten te bewerkstelligen. Met instemming heb ik kennisgenomen van het feit dat u en uw collega's de problemen herkennen en onderkennen. Ik waardeer dat er wordt

gewerkt aan maatregelen ter verbetering, maar ik vind het wel lang duren. Daarom beveel ik u aan om de belemmeringen weg te nemen, door op de volgende aandachtspunten zo snel mogelijk actie te ondernemen:

- Integrale informatieverstrekking in de voorbereiding
- Beschikking over een BSN
- Toegang tot de Nederlandse basiszorgverzekering en zorgtoeslag
- Informatie over (kijtschelding) belastingen en over toeslagen
- Toegang tot psychologische begeleiding
- Integrale aflossing studieschulden
- Automatische draagkrachtmeling bij terugkeer

Aangezien deze aandachtspunten onder verantwoordelijkheid van verschillende ministeries vallen, beveel ik u tevens aan hierbij de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) te betrekken.

Publicatie

Op **woensdag 16 december 2020 om 06.00 uur** (Nederlandse tijd) wordt het rapport 'Kopzorgen van Caribische studenten' gepubliceerd op onze website. Het is dan openbaar. Het bijbehorend persbericht treft u aan in de bijlage bij deze brief.

Afschrift

Eenzelfde brief zond ik naar de staatssecretaris van BZK. De voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer en de vaste Kamercommissies voor OCW en Koninkrijksrelaties ontvangen een afschrift van deze brief.

Contact

Voor vragen en opmerkingen kunt u contact opnemen met via
@nationaleombudsman.nl of (070)

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Pagina

Ons nummer
202004980 3